

Scholenvisie basisonderwijs Almelo

**Samenvatting
06/2015**

RO groep

van waardevol

naar waardevast

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Bestaande situatie	3
3	Visie op onderwijs	5
4	Een mogelijk huisvestingsplan	8
5	Uitwerking en implementatie in IKC-projecten	9
6	Stuurgroep	9

1 Inleiding

De gemeente Almelo zal de komende jaren te maken krijgen met krimp van de leerlingpopulatie als gevolg van ontgroening. Deze demografische verandering heeft invloed op het voorzieningenniveau. Basisscholen maken hier een belangrijk onderdeel van uit.

Naast demografische ontwikkelingen, wordt het onderwijs ook beïnvloed door een inhoudelijke opgave; ingegeven vanuit de behoefte van ouders en kinderen, maar ook vanuit bijvoorbeeld nieuwe wettelijke kaders en financieel-economische maatregelen bij overheden. Daarnaast spelen structurele wijzigingen zoals de invoering van passend onderwijs en de transitie van jeugdzorg.

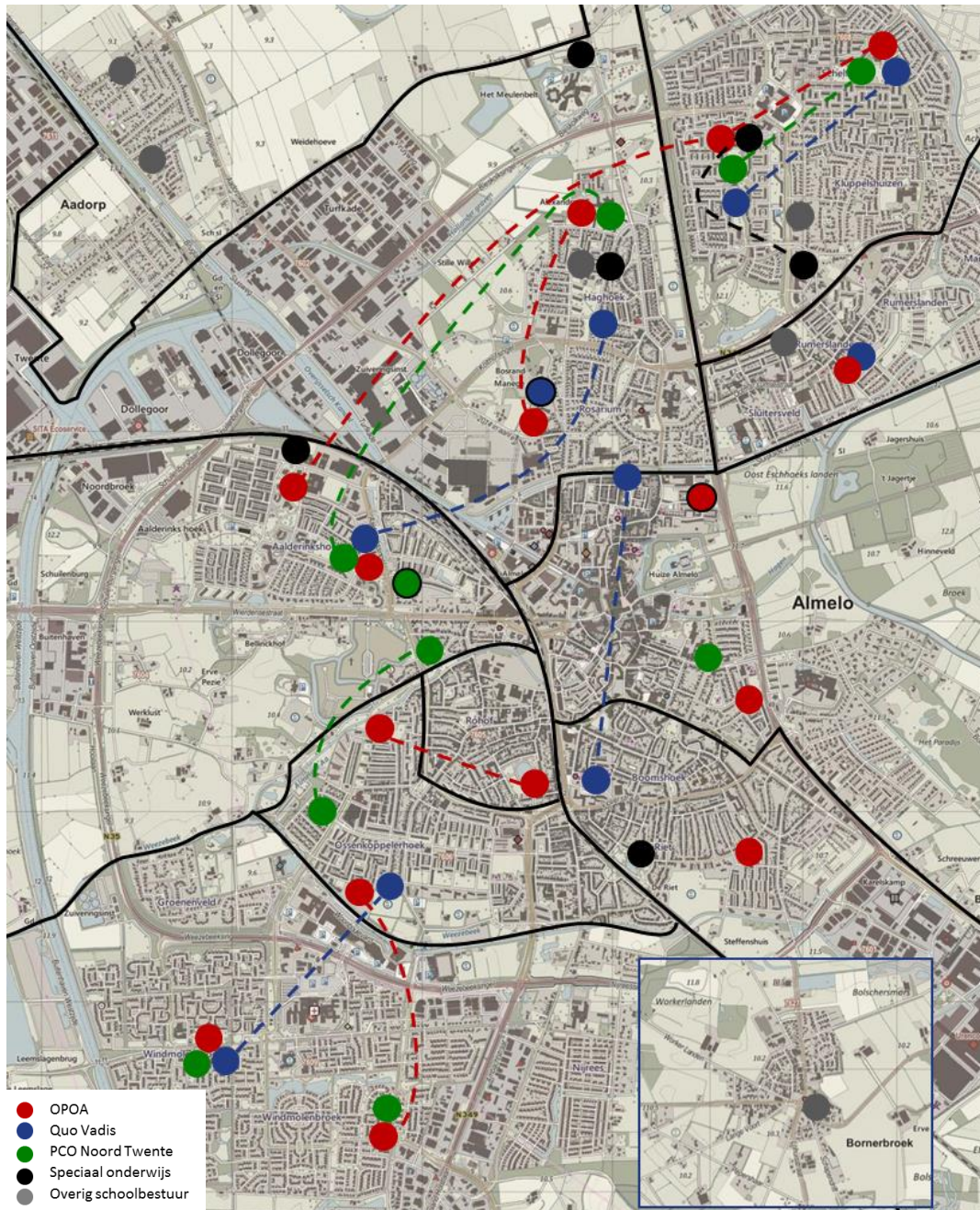
Om op de juiste wijze te kunnen anticiperen op demografische en andere ontwikkelingen, hebben de grootste schoolbesturen – Stichting Quo Vadis, Stichting PCO Noord Twente en Stichting Openbaar Primair Onderwijs Almelo – een gezamenlijke ‘Scholenvisie’ opgesteld. Deze visie geeft een perspectief op de organisatie van het onderwijs, alsmede op de wijze waarop de onderwijshuisvesting zich ontwikkelt. De scholenvisie moet toekomstbestendig onderwijs garanderen voor Almelo. De gemeente is vanuit haar zorg voor een goede spreiding van onderwijs, alsmede voor onderwijshuisvesting, betrokken in het proces. Daarnaast zullen bij de nadere uitwerking van de scholenvisie ook andere partners - zoals de andere schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, aanpalende kindpartners als jeugdzorginstanties – worden betrokken. De scholenvisie geeft een perspectief voor de periode 2015-2025.

De visie op onderwijs is vertaald naar een mogelijk *huisvestingsplan* dat een vergezicht geeft van een passende huisvestingsstructuur. De voorliggende Scholenvisie is door de schoolbesturen als ‘richtinggevend document’ bestuurlijk akkoord bevonden. De gemeente Almelo en de schoolbesturen willen de visie en bijbehorende plannen gezamenlijk realiseren.

2 Bestaande situatie

Verspreid over de gemeente zijn momenteel 29 scholen voor (speciaal) basisonderwijs aanwezig, gevestigd op 42 locaties. Deze scholen vallen onder het bevoegd gezag van 8 schoolbesturen. Behalve de drie scholen voor speciaal basisonderwijs, kent Almelo vier scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs, gevestigd op zes locaties. Onderstaand is de spreiding van de basisscholen weergegeven.

De scholen van Stichting Quo Vadis, Stichting PCO Noord Twente en Stichting Openbaar Primair Onderwijs Almelo OPOA kennen een groot aantal dislocaties. Een dislocatie valt formeel gezien onder aansturing van een hoofdlocatie. De relatie tussen hoofd- en dislocaties is in bovenstaande figuur weergegeven door middel van stippellijnen. Een schoolbestuur ontvangt geen aparte bekostiging voor een dislocatie, wat ervoor zorgt dat een dislocatie een erg dure voorziening is. Daarnaast heeft meer dan de helft van de schoollocaties minder dan 148 leerlingen, de opheffingsnorm die van toepassing is voor de scholen in de gemeente Almelo.

Over het algemeen zijn de onderwijsgebouwen van voldoende kwaliteit. Niet alle gebouwen voldoen (volledig) aan de eisen die modern en toekomstgericht onderwijs stelt. Wel bieden de gebouwen mogelijkheden voor aanpassing, zodat de huisvesting de onderwijsinhoud beter kan faciliteren.

Almelo heeft als gevolg van demografische ontwikkelingen te maken met ontgroening, waardoor de leerlingpopulatie in Almelo krimpt. De door de gemeente Almelo aangeleverde PO-prognose laat voor het reguliere basisonderwijs een daling zien van circa 5.500 in 2014 tot 4.500 in 2024 (18%).

De daling in leerlingenaantallen heeft direct gevolgen voor de benodigde ruimte voor het primair onderwijs. Minder leerlingen betekent dat er minder ruimten c.q. lokalen nodig zijn. Momenteel is er sprake van een overschot van lokalen. Een groot deel van deze lokalen wordt verhuurd aan kindpartners of benut binnen het onderwijs. Het overschot van lokalen zal in de toekomst toenemen. In 2014 beschikken OPOA, Quo Vadis en PCO Noord Twente gezamenlijk (exclusief speciaal onderwijs, inclusief speciaal basisonderwijs) over circa 47.000 m² bruto vloeroppervlak (bvo). De benodigde ruimte¹ bedraagt in dat jaar voor de drie schoolbesturen 36.000 m² bvo, wat een overschot van bijna 25% betekent. Bij ongewijzigd beleid is dit overschot in 2024 toegenomen tot 17.000 m² bvo (36%).

De inkomsten die de schoolbesturen ontvangen voor het onderhoud en energielasten van de schoolgebouwen zijn gebaseerd op het (dalende) aantal leerlingen. De kosten die voor de huisvesting gemaakt worden blijven bij ongewijzigd beleid echter constant. Dit leidt tot een financieel tekort voor de schoolbesturen. Maatregelen in huisvestingsstructuur zijn nodig om de in het volgende hoofdstuk beschreven 'visie op onderwijs' mogelijk te maken.

3 Visie op onderwijs

De drie grootste schoolbesturen in Almelo willen ook in de toekomst goed basisonderwijs garanderen, passend bij de veranderende samenleving. Hiertoe hebben de schoolbesturen 'naar buiten gekeken'. De wezenlijk beïnvloedende ontwikkelingen en de consequenties voor de wijze van onderwijsuitvoering zijn verkend. Op basis van dit inzicht is de volgende gedeelde 'visie op onderwijs' geformuleerd. Deze visie levert kaders voor het huisvestingsplan.

De schoolbesturen willen, op basis van onderstaande gedeelde visie, sámen met kindpartners 'goed onderwijs' en bijbehorende maatschappelijke dienstverlening voor Almelo realiseren, waardoor kinderen maximale ontwikkelingskansen geboden worden. De gedeelde visie is als volgt verwoord:

¹ Berekend op basis van de Modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs.

'Kinderen van 0 tot en met 12 jaar maximale ontwikkelingskansen bieden via goed onderwijs'.

Door

Ketensamenwerking te realiseren: diensten in samenhang brengen, zodanig dat een *sluitend netwerk* bereikt wordt van expertises, activiteiten en voorzieningen, voor kinderen en ouders, waarbij voldoende keuzemogelijkheden zijn. Hierbij verbinding leggen met het educatieve samenwerkingsverband, kindfuncties, jeugdhulp en de maatschappelijke omgeving ten behoeve van de versterking en voortzetting van de ontwikkelingslijn.

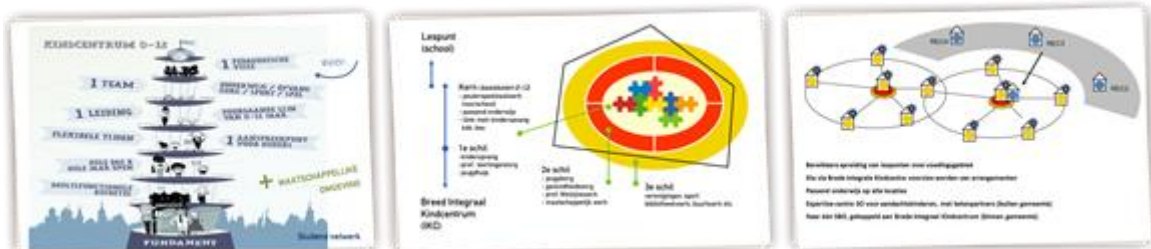
Via

Een *bereikbaar aanbod van voorzieningen* voor onderwijs op diverse niveaus, kindfuncties en jeugdhulp, gericht op ontwikkelen, zorgen, opvangen en uitdagen van kinderen van 2-12 jaar. Regie op 2-12 lijn, invloed op 0-2 lijn.

De schoolbesturen willen hun gezamenlijke perspectief waarmaken via een regisserende positie in de keten van kindvoorzieningen. Een bereikbaar aanbod van kindvoorzieningen wordt mogelijk gemaakt door te streven naar Integrale Kindcentra (IKC), die functioneren als centrum van waaruit ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen binnen en buiten de school met elkaar in verband worden gebracht, samen met andere professionele partners. Daarbij is door diversiteit van het aanbod voldoende keuzemogelijkheid gegarandeerd in onderwijsconcepten en levensbeschouwelijke achtergronden.

Partners ontwikkelen samen een goed uitgekiend netwerk van Integrale Kindcentra

Partners nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een sluitend netwerk van hoogwaardige en geïntegreerd functionerende IKC's. Het concept van IKC's wordt primair gevormd door de basisscholen, inclusief voorschoolse educatie in de vorm van peuterspeelzaalwerk en / of kinderdagopvang. Een IKC kan daarbij bestaan uit meer scholen. Zij vormen de 'kern', gericht op het realiseren van een doorlopende leerlijn van het kind. Daaromheen wordt op basis van lokale behoefte en aanbod de leerlijn verbreed met opvang, zorg en ondersteuning voor kinderen en ouders. Een netwerk van diensten dat gezamenlijk werkt aan een stabiele intellectuele, persoonlijke en sociale groei van kinderen. Tevens kunnen activiteiten worden gehuisvest die een verrijking zijn voor het aanbod op locatie: buurt- en verenigingsleven, sport etc.

Niet elke onderwijslocatie kan gevormd zijn als (fysiek) compleet IKC. Een IKC is een organisatorische eenheid, een netwerk van samenwerkende partners, die bij voorkeur dicht nabij de schoollocatie gehuisvest zijn, maar mogelijk ook op meerdere locaties. Wanneer een IKC-locatie te groot wordt, of de afstand tot het onderwijs op deze locatie te groot wordt, kan de IKC-locatie worden ondersteund door een lespunt. Dit

is een onderwijsvoorziening, die een deel van de leerlingen opvangt en voor aanvullende dienstverlening gebruik maakt van de voorzieningen van het IKC in het gebied.

Op kansrijke plekken

De IKC 's moeten worden gesitueerd op toekomstbestendige en bereikbare locaties, rekening houdend met ligging in voedingsgebied, relaties tussen kernen, fysieke barrières en de nabijheid van voorzieningen. Het perspectief van de plek wordt in eerste instantie bepaald door het aantal kinderen in het gebied. Uitgangspunt is dat bij minimaal 400 leerlingen maatschappelijke partners een IKC met voorschoolse educatie, buitenschoolse opvang en kinderopvang kunnen organiseren. Maatschappelijk relevante scholen (zonder ondersteunende diensten) kunnen, als lespunt en onderdeel van een IKC-netwerk, blijven bestaan als ze een minimale schaalgrootte van 230 leerlingen hebben. Daarnaast is de kwalitatieve meerwaarde van de plek relevant, waaronder de sociaal-maatschappelijke relevantie en het onderscheidend vermogen op inhoud en gebouw. Voor minder 'kansrijke' locaties worden oplossingen gezocht door verbindingen aan wel kansrijke plekken en/of geleidelijke afbouw.

De toekomstige onderwijsvoorzieningen moeten goed en logisch gespreid zijn over de gemeente, zodat diensten goed bereikbaar zijn voor alle inwoners van de gemeente Almelo. Een landelijke studie geeft aan dat de geaccepteerde loopafstand die ouders en kinderen naar een basisschool af (willen) leggen 600 meter bedraagt. De bereikbaarheid per fiets is voldoende bij 1,5 km. De 'thuisnabije school' moet bereikbaar zijn per fiets, lopend als het kan. Maximaal op fietsafstand is een divers onderwijsaanbod van verschillende onderwijsconcepten en levensbeschouwelijke achtergronden aanwezig.

De invoering van passend onderwijs zal leiden tot meer leerlingen op de reguliere scholen en daardoor tot een afname van het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs. Op één onderwijslocatie zal 'speciaal basisonderwijs' worden aangeboden, waar speciale expertises kunnen worden samengebracht naar schaal van de lokale behoefte. Hier kan de meer specialistische leerlingenzorg worden aangeboden. De intensieve zorg blijft vooralsnog aangeboden vanuit de expertisecentra (in de vorm van speciale scholen).

Gelijke winsten en tekorten

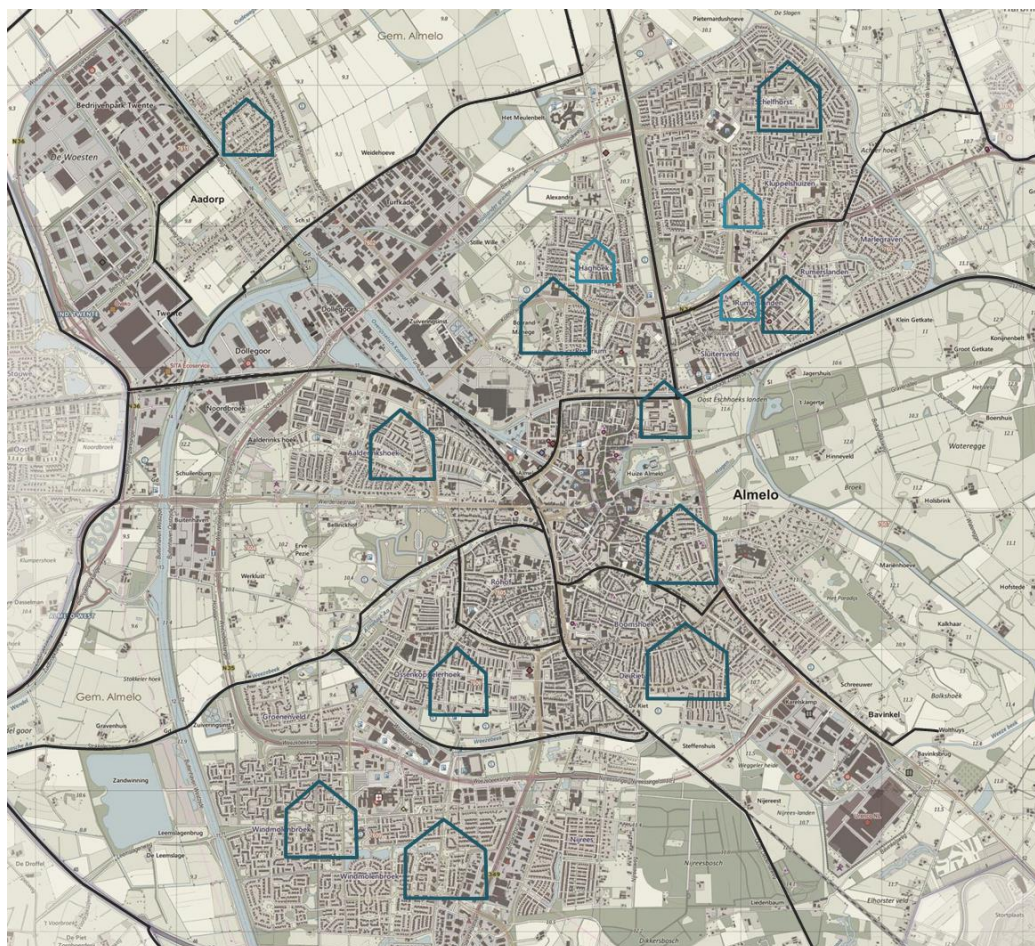
De overgang naar minder gebouwen zal in de bedrijfsvoering voor de schoolbesturen tijdelijke en permanente consequenties hebben. Leerlingenstromen zullen ontstaan, waardoor een relatieve disbalans kan ontstaan ten opzichte van de huidige situatie. Daarom hebben schoolbesturen de afspraak gemaakt om in de besluitvorming rondom locaties rekening te houden met elkaar. Gestreefd wordt de verhoudingen tussen schoolbesturen te consolideren op de huidige onderlinge verhoudingen, uitgedrukt in leerlingenpotentieel en onderwijslocaties. Indien mismatch ontstaat, zal afgestemd worden hoe mogelijke knelpunten onderling kunnen worden opgelost.

Bij het beperken van het aantal onderwijslocaties zal de spreiding van diversiteit van onderwijs gegarandeerd zijn. Om dit mogelijk te maken zullen schoolbesturen mogelijk bestaande locaties onderling herverdelen. Samenwerkings- en fusiemogelijkheden van scholen worden verkend, waarbij een eventuele fusieschool onder aansturing van, en bekostiging via een van de besturen valt. Daarbij worden de financiële mogelijkheden m.b.t. (fusie)bekostiging zoveel als mogelijk benut. De schoolbesturen maken onderling afspraken over bijvoorbeeld de mobiliteit van personeel.

4 Een mogelijk huisvestingsplan

De huidige huisvestingsstructuur van het primair onderwijs in haar huidige vorm voldoet niet aan de geformuleerde 'visie op onderwijs' voor Almelo. Daarnaast verandert de kwantitatieve vraag naar huisvesting door een daling van leerlingen-aantallen als gevolg van de demografische ontwikkelingen in de regio, zoals ontgroening. De 'visie op onderwijs' is vertaald in een gewenst en realistisch huisvestingsplan voor het basisonderwijs in Almelo.

Samenvattend krijgt het huisvestingsplan voor het primair onderwijs in de stad Almelo vorm in 9 wijkgerichte IKC's en één speciaal basisonderwijs voorziening en drie stedelijke basisscholen. Het huisvestingsplan zal in de periode 2015-2025 per wijk ontplooid en nader uitgewerkt worden. Een overzicht van de wijken en de scholen die momenteel gevestigd zijn in deze wijken is in bijlage 1 weergegeven.

De uitvoering van het voorgesteld huisvestingsplan heeft financiële consequenties voor zowel de gemeente Almelo als de schoolbesturen. Enerzijds moet worden geïnvesteerd in de kwaliteitsversterking en intensivering van het gebouwbestand, anderzijds worden kosten bespaard door een hierdoor ontstane verbeterde exploitatie. De gemeente draagt de verantwoordelijkheid in het voorzien in adequate huisvesting voor basisscholen. Het gaat dan specifiek om de verantwoordelijkheid voor nieuwbouw en uitbreiding. De beschikbaarheid van de noodzakelijke financiële

middelen is mede bepalend voor het tempo waarmee het huisvestingsplan gerealiseerd kan worden.

5 Uitwerking en implementatie in IKC-projecten

Per wijkgericht IKC zal een projectmatige uitwerking van het huisvestingsplan plaatsvinden. In de uitwerking van het huisvestingsplan moet een goede gemeentebrede strategische positionering van de onderwijslocaties worden gerealiseerd. Het huisvestingsplan moet daarnaast leiden tot de realisatie van een passend en meer efficiënt gebruik van ruimte en een reductie van de overmaat.

De verantwoordelijkheid voor de invulling van de IKC's wordt per project overgedragen aan de schooldirecties in betreffende wijk, die het project vanaf augustus 2015 samen met maatschappelijke partners gaan invullen. De door de schooldirecties voorgestelde aanpak dient te worden verwoord in een projectplan. Een deel van de opgave betreft versterking van bestaande scholen, die een maatschappelijke functie vervullen en nieuwe ruimte krijgen voor verdere ontwikkeling en ontplooiing. Het betreft ook fusies, samenvoegingen en nieuwe ontwikkeling van scholen, die daardoor als IKC toekomstbestendig onderwijs kunnen organiseren. Daarbij moet worden bekeken waar de uitwerking overlapt met de reeds lopende IKC-trajecten.

6 Stuurgroep

De schoolbesturen en gemeente vormen samen de stuurgroep. De stuurgroep keurt de projectplannen, en monitort of de uitwerking van de projecten aansluit op de gestelde visie. Tevens wordt getoetst of de geprognosticeerde reductie in de omvang van de huisvestingsportefeuille wordt behaald. Wanneer blijkt dat met de uitwerking van het huisvestingsplan de gestelde visie en doelen niet worden bewerkstelligd, zal de stuurgroep bijsturen. Dat kan leiden tot een aanpassing van de projecten, voorgenomen locatiekeuzes en planning en fasering van de maatregelen van het huisvestingsplan.

Bijlage 1: Overzicht wijken en huidige schoollocaties van PCO Noord Twente, Quo Vadis en OPOA

Noorderkwartier
De Weier
De Weier (dislocatie)
De Zegge (dislocatie)
De Triangel (dislocatie)
SBO Toermalijn
Wierdensehoek
De Zegge
De Triangel
OBS Roets
De Wierde (dislocatie)
SBO De Rank
Het Palet (NT2)
Ossenkoppelerhoek
Kunstmagneetschool
De Hagendoorn (dislocatie Kunstmagneetschool)
De Wierde
De Bonkelaar (dislocatie)
De Compaan (dislocatie)
Windmolenbroek West
De Compaan
De Stapvoorde
De Huve
Windmolenbroek Oost
De Mare
De Bonkelaar
Schelfhorst
De Tandem
De Telgenborch
De Noorderborch
De Telgenborch (dislocatie)
De Noorderborch (dislocatie)
Sluitersveld
De Twijn
De Griffel
Binnenstad/Hofkamp
St. Radboud
SBO de Oosteres
De Heemde
De Windhoek
De Windhoek (dislocatie)
De Riet
St. Egbertus
De Kubus

RO groep Zuid

Postbus 3086, 6202 NB Almelo

Wilhelminasingel 58, 6221 BK Almelo

T 043 – 350 00 50, F 043 – 325 72 12

info@rogroep.nl, www.rogroep.nl

RO groep Midden Oost

Postbus 3086, 6202 NB Almelo

Oude Kraan 72, 6811 LL Arnhem

T 026 – 37 00 111, F 043 – 325 72 12

info@rogroep.nl, www.rogroep.nl